

Kujundav hindamine

Traditsioonilisel hindamisel saab õpilastele hinnete kaudu **teada anda**, missugune nende õppimine **oli**, kujundav hindamine **jutustab** õpilastele, missugune nende õppimine **on**. Traditsioonilise hindamisega seatakse prioriteediks see, **mida** õpilane õpib, kujundava hindamisega keskendutakse sellele, **kuidas** õpilane õpib. Traditsioonilise hindamise puhul oli huviobjektiks eelkõige **produkt**, nüüd **protsess**.

Mis on kujundav hindamine?

Uurijad on andnud kujundavale hindamisele erinevaid definitsioone, asetades rõhu kujundava hindamise üksikutele aspektidele. Sadler (1998) nimetab seda tagasiside andmiseks, Shepard (2000) dünaamiliseks hindamiseks, Johnson (2005) varaseks hoiatavaks hindamiseks, Erickson (2007) pidevaks hindamiseks.

Ameerika haridussüsteemis hakati kujundavat hindamist möödunud sajandi lõpukümnetel rakendama raskustesse sattunud õpilaste toetamiseks, kuid väga kiiresti laienes see üldiseks hindamisstrateegiaks.

Kujundava hindamise suurnimed Popham, Marzano ja Brookhart väärtustavad kujundava hindamisena kogu õppeprotsessi, kuhu on kaasatud nii õpetaja kui õpilane partneritena.

Koosõppimine

Igapäevane klassiruum peidab endas õpilaste näol hindamatu väärtusega ressursi. 21. sajandil, mil inimestelt oodatakse eelkõige toimetulekut erinevates suhtlussituatsioonides ja valmisolekut muutusteks, on vastutustundetu raisata nappi tunniressurssi üksnes faktide õppimisele ja treenimisele.

Kaasaegsed IKT-vahendid võimaldavad hankida informatsiooni väga erinevatest allikatest. Inimese kõrvade vahel asuv kõvaketas ei ole enam ainuke koht, kuhu andmeid salvestada, pealegi kustuvad ja aeguvad need väga kiiresti. Kui grupp noori inimesi on kogutud kokku ühte klassiruumi, siis on õpetajal olemas võimas ressurss erinevate annete, huvide ja võimete näol, mida rakendada koos õppimise teenistusse.

Klassiruumi igapäevane tsükkel, koos tegutsemine ja kiire tagasisidestamine peaksid motiveerima õpilasi rohkem õppima.

Hindamise paradigma muutumine

Uus õppekava annab võimaluse muuta senist hindamise paradigmat. Vastavalt [Põhikooli riiklikule õppekavale](#) on hindamise peamised eesmärgid õpilase arengu toetamine ja õpetaja tegevuse suunamine õpilase õppimise ja individuaalse arengu toetamisel. Neid eesmärke täidetakse kujundava ja kokkuvõtva hindamise kaudu.

Kujundava hindamisena mõistetakse õppeaasta kestel toimuvat hindamist, millega kogutakse andmeid õpilase teadmiste, oskuste, väärtushinnangute ning käitumise kohta õppeaja jooksul ning motiveeritakse ja suunatakse õpilasi edasise õppimisele, aidates neil teadvustada oma vajadusi, seniseid saavutusi ja vajakajäämisi, ning kavandatakse edasise õppimise eesmärgid ja teed (PRÕK).

Enesehindamine ja vastutus

Kujundav hindamine lähtub konstruktivistlikust õpikäsitlusest, andes õpilastele nende tegevuse uurimise, diagnoosimise ja tagasisidestamise kaudu informatsiooni kogu õppeprotsessi jooksult, et aidata **õpilastel võtta vastutust oma õppimise eest**. See on elukestva õppimise eelduseks. Kujundava hindamise kolm põhiküsimust on:

- **Kuhu ma lähen?**
- **Kus ma praegu olen?**
- **Kuidas ma tühimiku täidan?**

Protsessi klassiruumis juhib õpetaja, kes püstitab õpieesmärke koos õpilastega; kuulab õpilasi õppeprotsessi käigus; teab nende tugevusi ja nõrkusi; õpetab hindamismudelitel alusel õpilastele enesehindamist; annab efektiivset tagasisidet; küsib küsimusi, et suunata õpilasi mõtlema; toetab õpilaste eneseregulatsiooni ja kasutab kujundavast hindamisest saadud informatsiooni oma töö planeerimisel (Brookhart 2009).

Võtmesõnaks koostöö

Õpetajal üksi on kujundavat hindamist keeruline juurutada, hoolimata sellest, et metoodiliselt ei ole see midagi uut ega mõistetamatut, kuid oluline on **süsteem, kolleegidest koostööpartnerid**. Kogu organisatsioonikultuur peab olema toetav.

Õpetajad töötavad professionaalse õpikogukonnana, grupina, kes tegutseb teadlikult õpetamispraktika uurimise ja täiustamisega, kujundava hindamise strateegiate katsetamise, rakendamise ja juurutamisega. Ühes grupis tegutsevad terve õppeaasta jooksul neli või kuus õpetajat, kes püstitavad koos eesmärgid, kohtuvad regulaarselt kord kuus õppesessioonidel, et oma kogemust jagada, ja töötavad sessioonidevahelisel perioodil koos oma partneriga.

„Kujundava hindamise pisik on nakkav“, kinnitavad Viimsi kooli õpetajad, kes on saanud uut hindamisviisi juba 2009. õppeaastast alates katsetada. Nad on valmis seda positiivset viirust edasi kandma.

Autor: Leelo Tiisvelt